

Ekologie ptáků v lese

Jiří Reif

Ústav pro životní prostředí PŘF UK v Praze
Ornitologická laboratoř PŘF UP Olomouc

Ekologie ptáků v lese

© YouTube/BBSRC

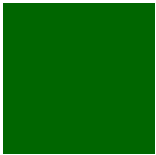
© YouTube/BBSRC

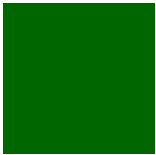

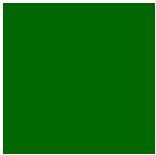

Co jsou lesní ptáci?

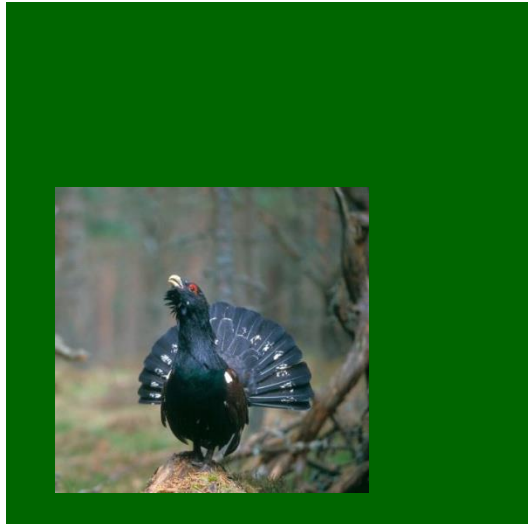
lesní pták = pták žijící v lese

Co jsou lesní ptáci?

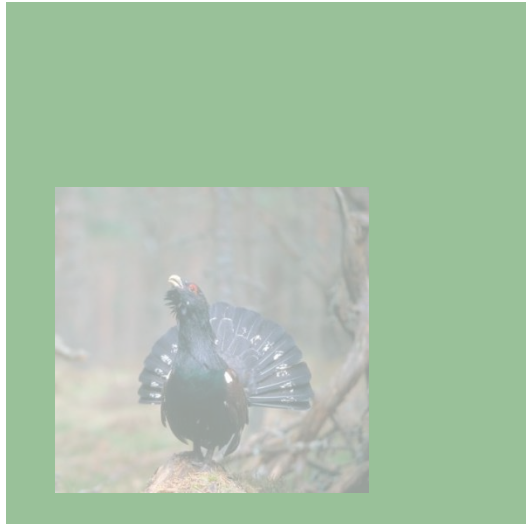
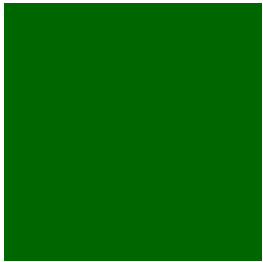

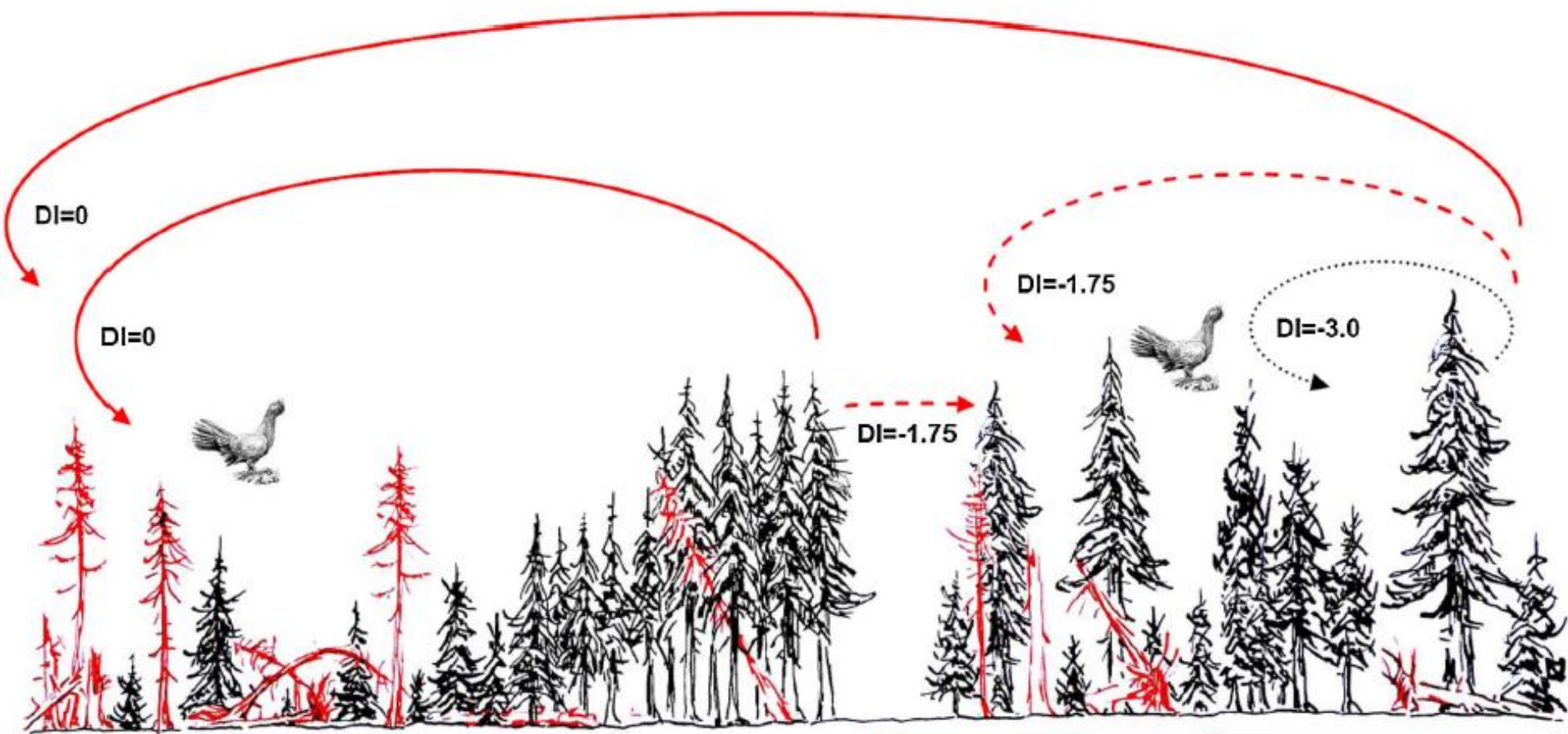
tetřev = žije ve velkém a starém lese (lesní specialisté)

DI=0

DI=0

DI=-1.75

DI=-1.75

DI=-3.0

A

B

C

D

-> Low severity
- - -> Moderate severity
- > High severity

Co jsou lesní ptáci?

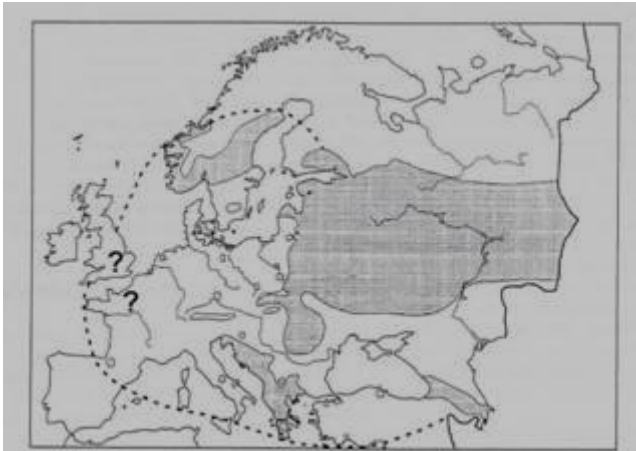

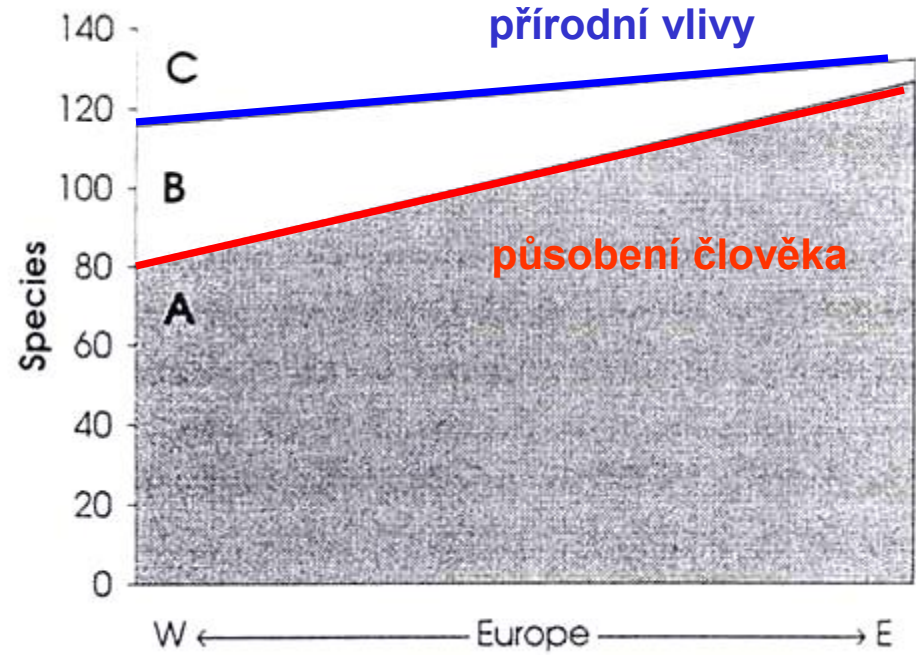
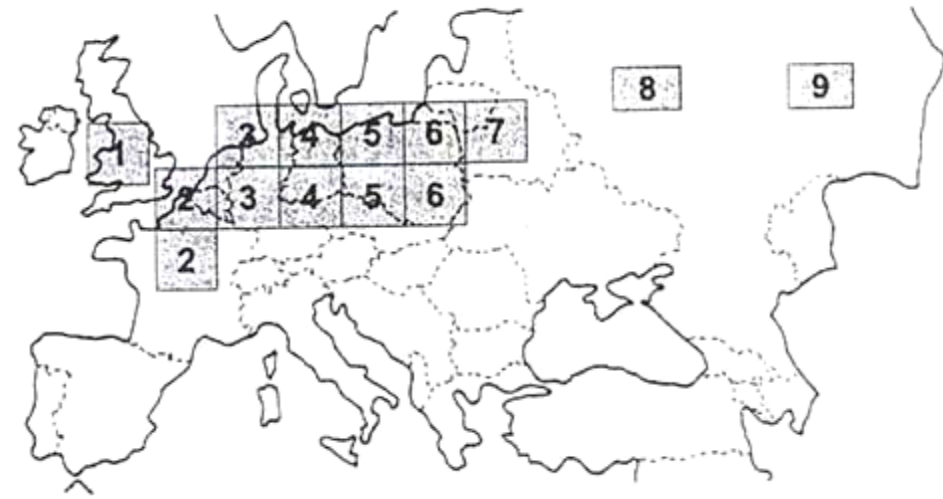
Fig 5. The White-backed Woodpecker *Dendrocoptes leucurus* — the present-day and hypothetical past distribution.

Fig. 3. The Capercaillie *Tetrao urogallus* — its older and recent distribution in Europe. XVII–XX centuries of regional extinction.

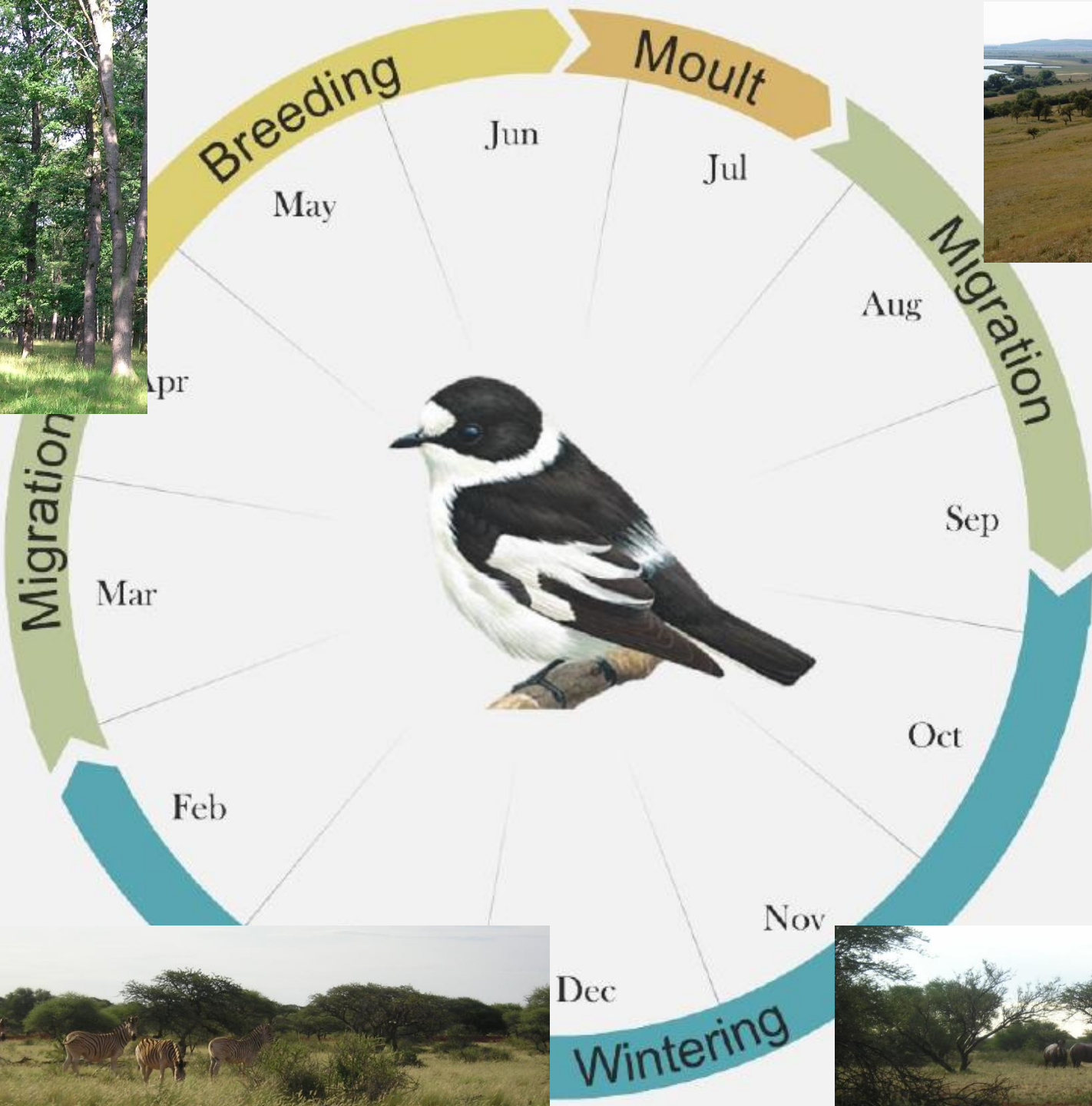
Co jsou lesní ptáci?

Co jsou lesní ptáci?

budníček lesní = na hnízdění lesní, jindy žije mimo les (tažné druhy)

Co jsou lesní ptáci?

jestřáb = hnízdí v lese, ale krmí se jinde (velcí ptáci)

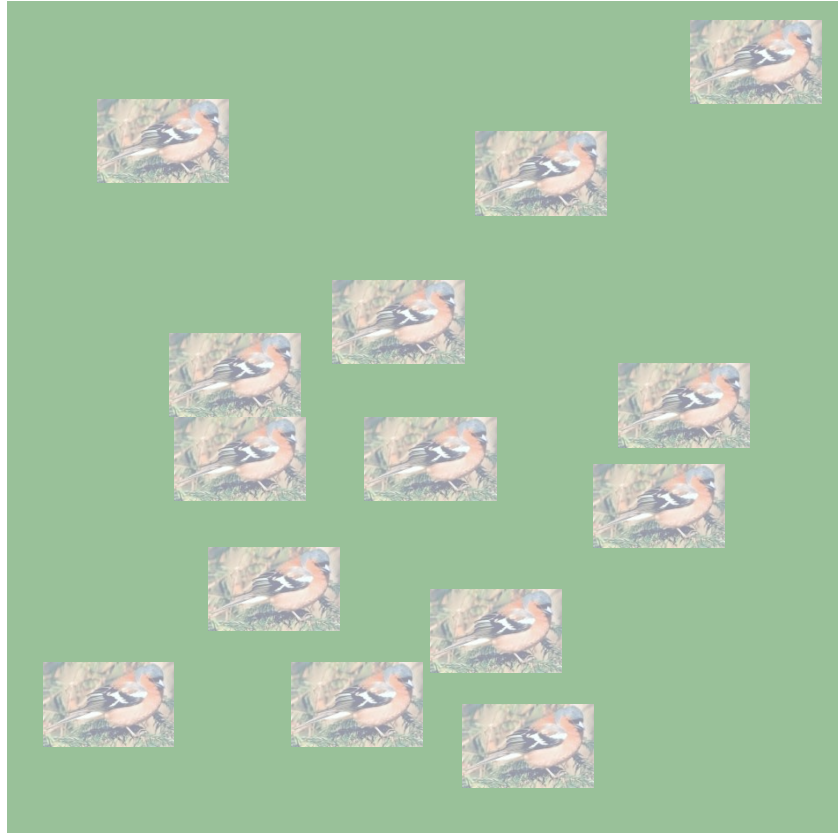

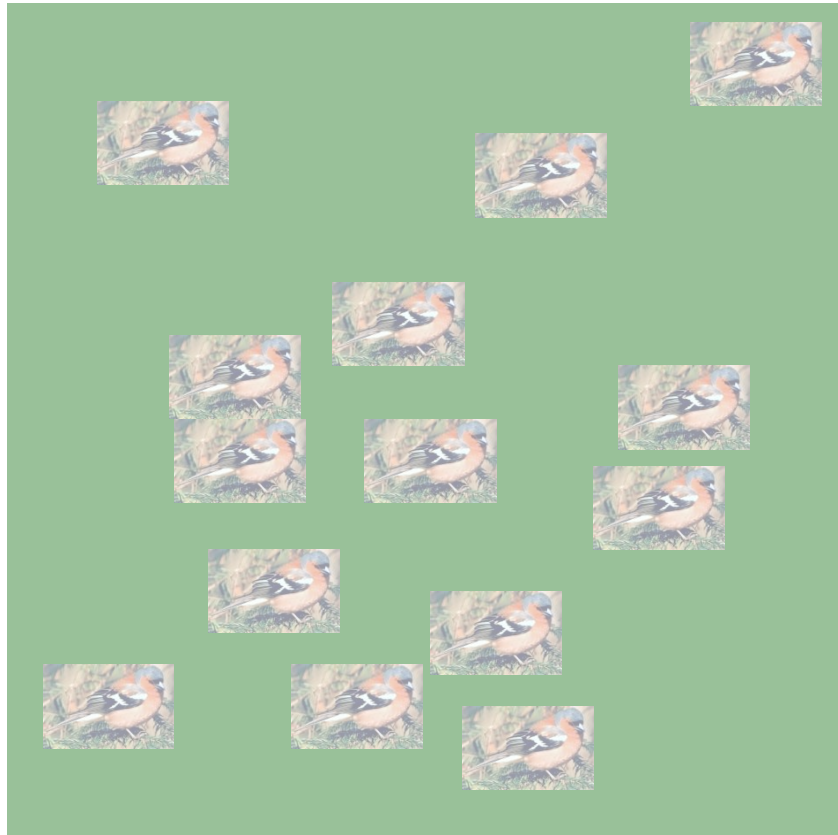
Co jsou lesní ptáci?

pěnkava = žije v lese, ale stačí jí ho málo (lesní generalisté)

Co jsou lesní ptáci?

červenka = žije v lese, ale stačí jí ho málo (lesní generalisté)

Co jsou lesní ptáci?

strnad obecný = žije jinde, ale najdeme ho i v lese (druhy lesního okraje)

Co jsou lesní ptáci?

pěnice pokřovní = žije jinde, ale najdeme ji i v lese (druhy lesního okraje)

Co jsou lesní ptáci?

mandelík

tuhýk rudohlavý

tetřivek

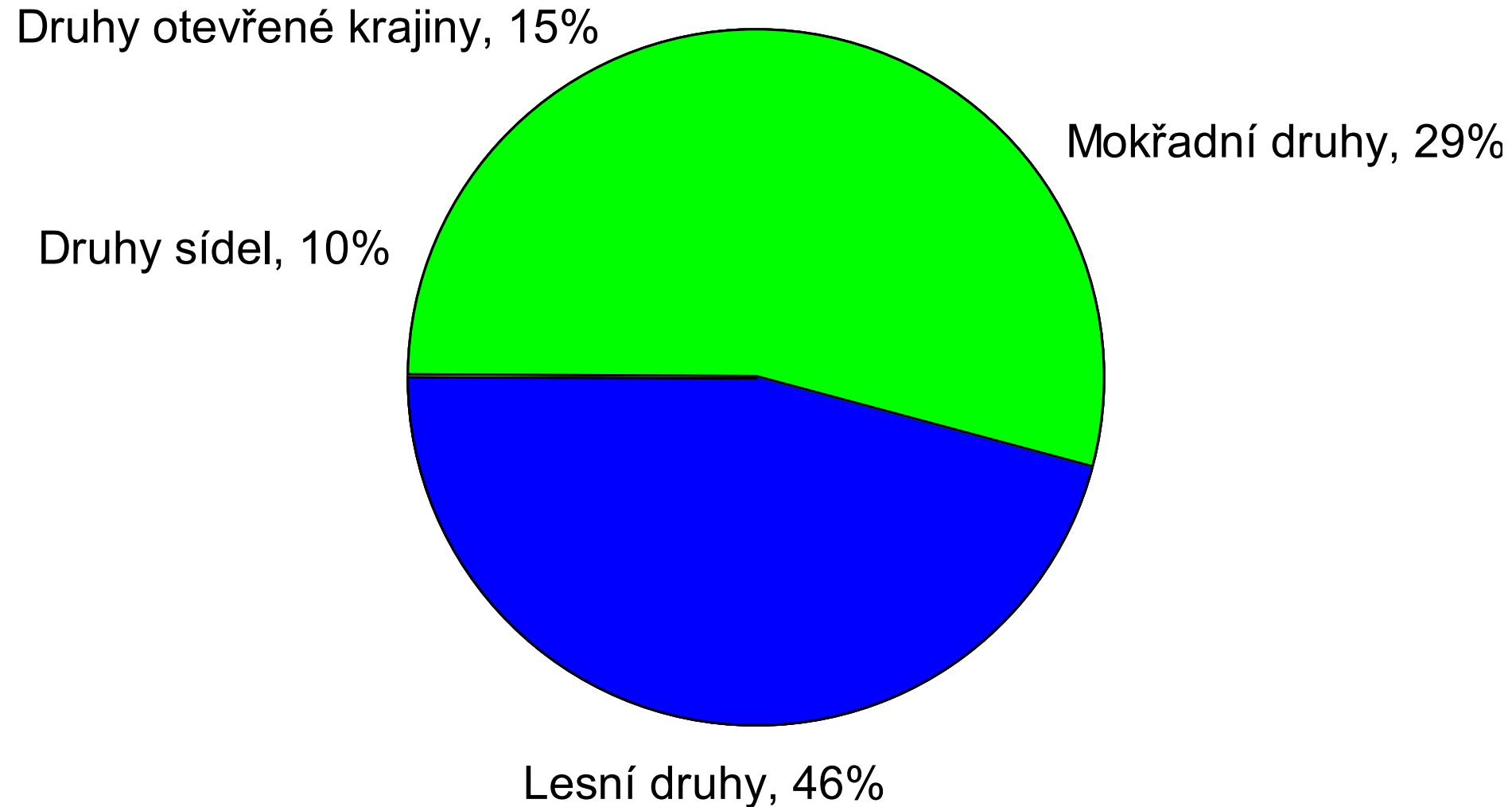

poštolka rudonohá

druhy s vazbou na pololes

Kolik je u nás lesních druhů ptáků?

Společenstva lesních ptáků

Společenstva lesních ptáků

jaké jsou gradienty v druhovém složení?

Společenstva lesních ptáků

budníček

druhy pasek

pěvuška

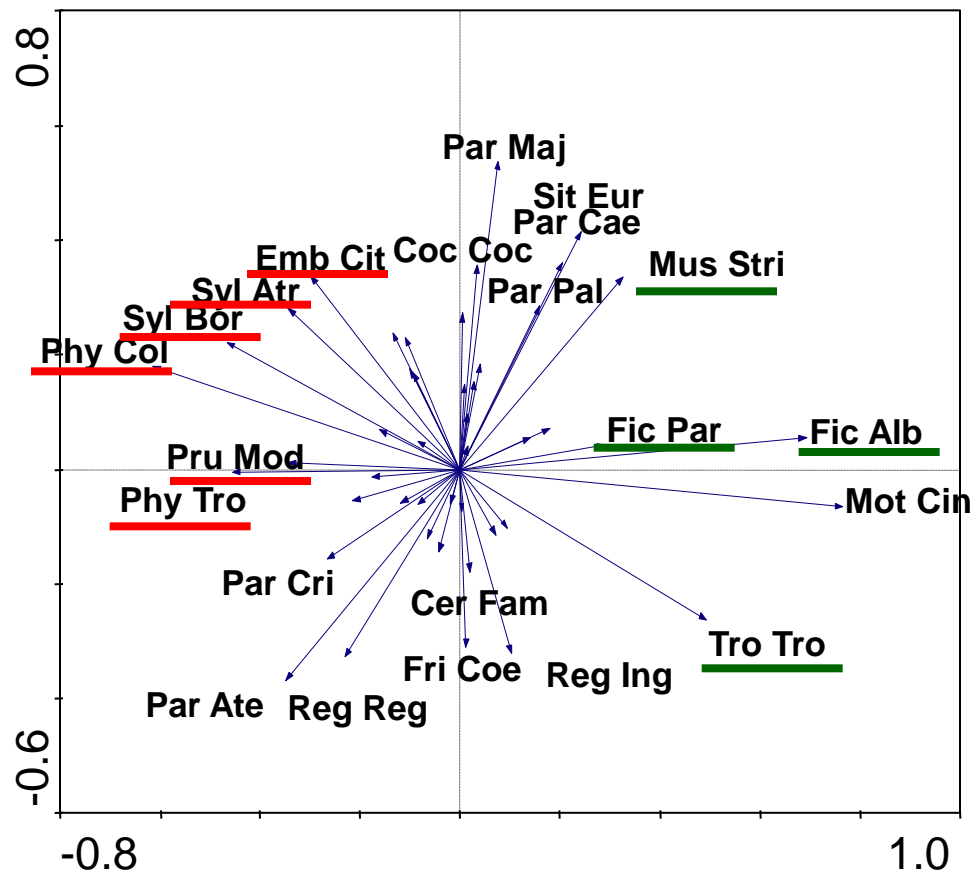
lejsek bělokrký

druhy vzrostlého lesa

střízlík

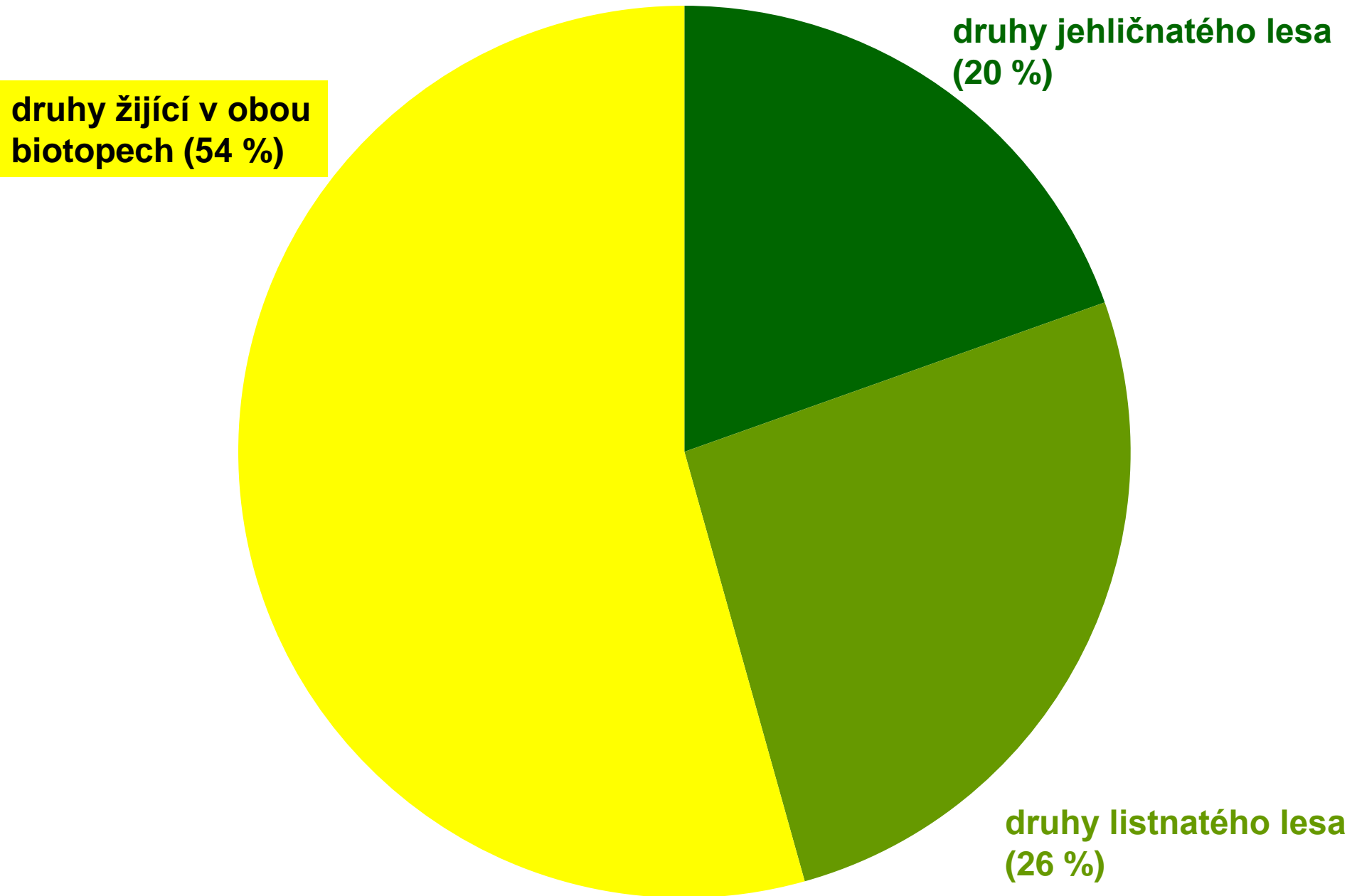

1. gradient: paseka vs. vzrostlý les

Společenstva lesních ptáků

Společenstva lesních ptáků

Společenstva lesních ptáků

© Seznam.cz, © TopGis

Společenstva lesních ptáků

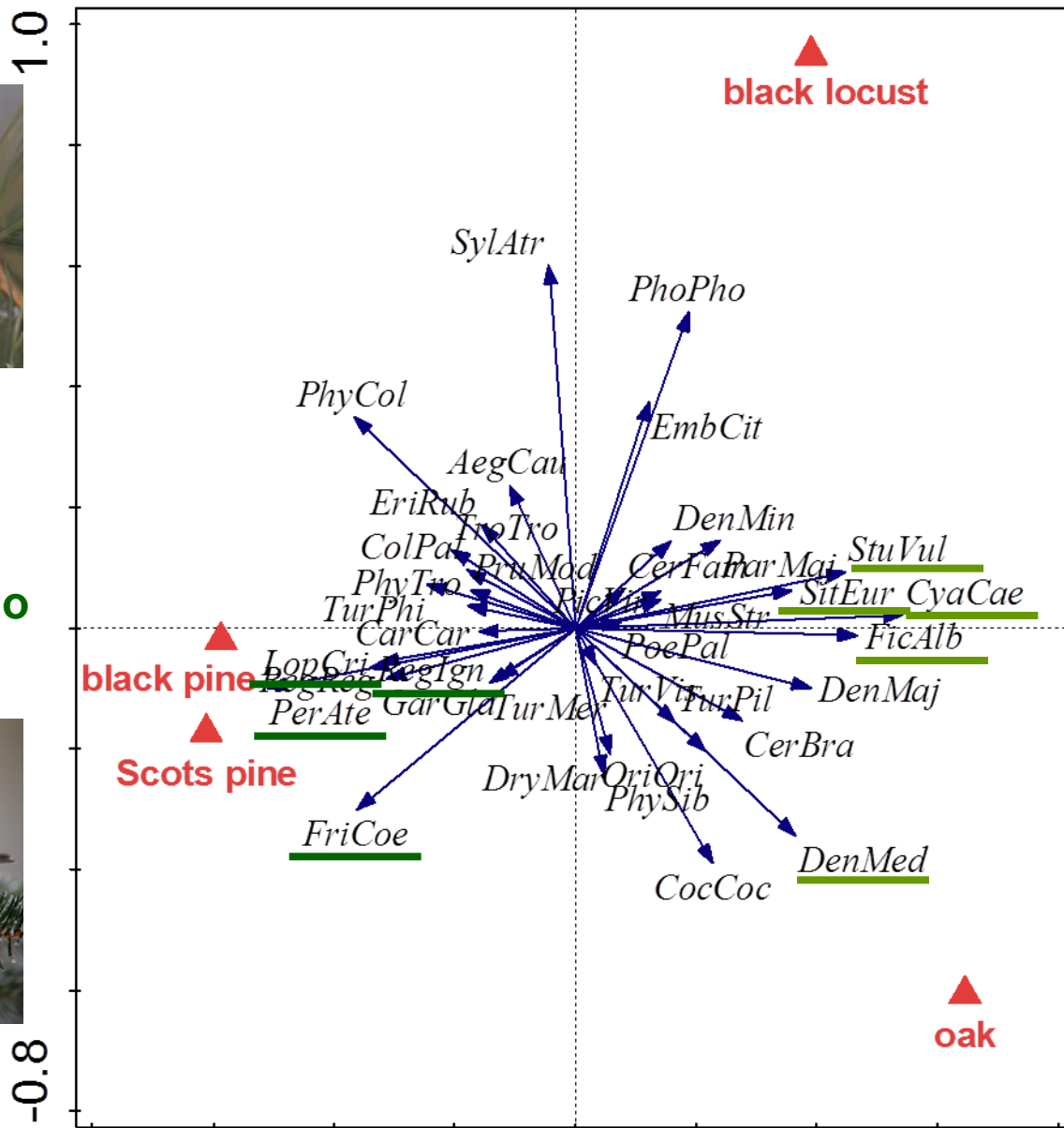

s. uhelníček

druhy
jehličnatého
porostu

s. parukářka

lejsek bělokrký

druhy
listnatého
porostu

strakapoud
prostřední

1. gradient: listnatý vs. jehličnatý les

0.8

Společenstva lesních ptáků

budníček menší

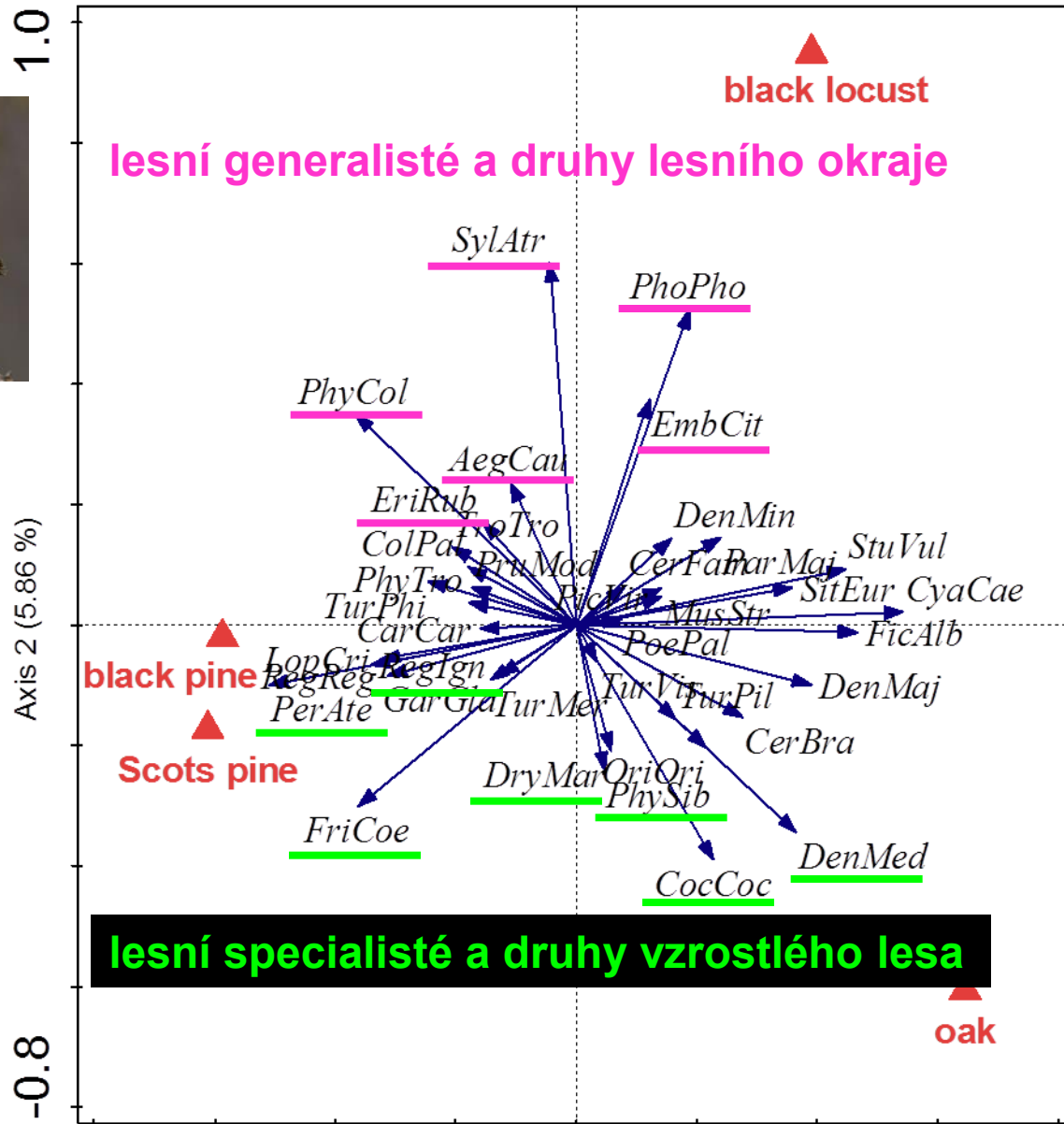

rehek zahradní

králíček ohnivý

dlask tlustozobý

2. gradient: původní vs. nepůvodní porost

0.8

Společenstva lesních ptáků

nepůvodní akátové porosty

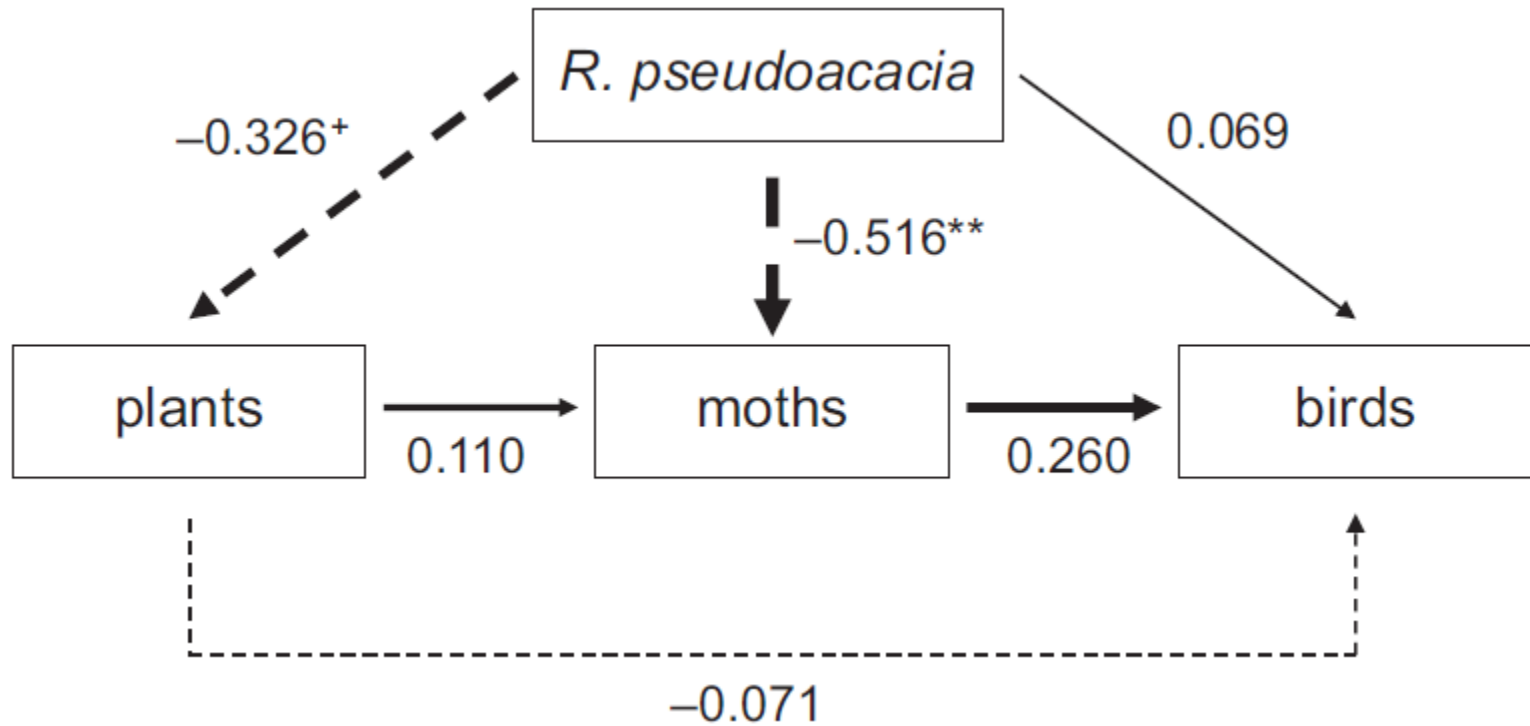

původní dubové porosty

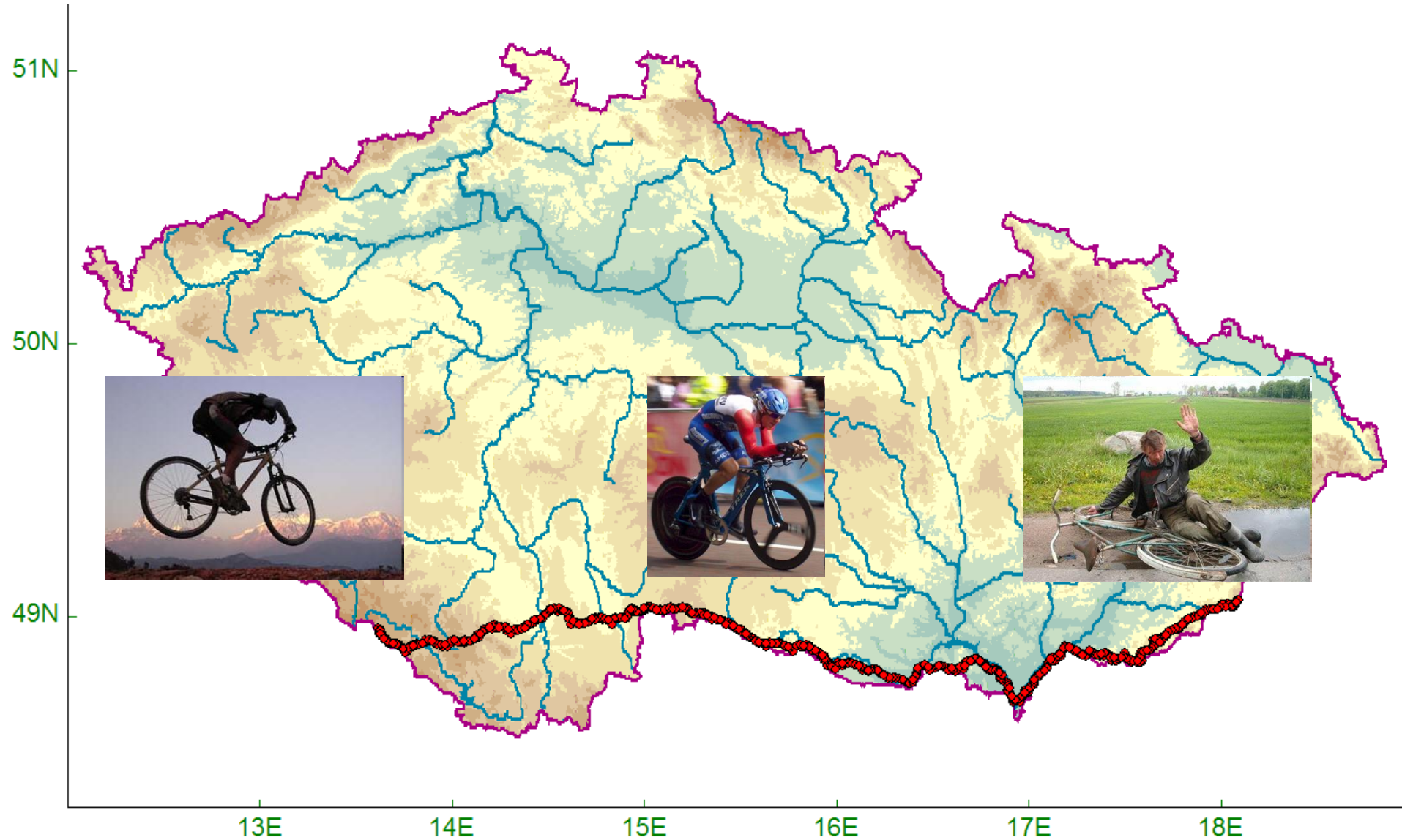
vliv charakteru vegetace

Společenstva lesních ptáků

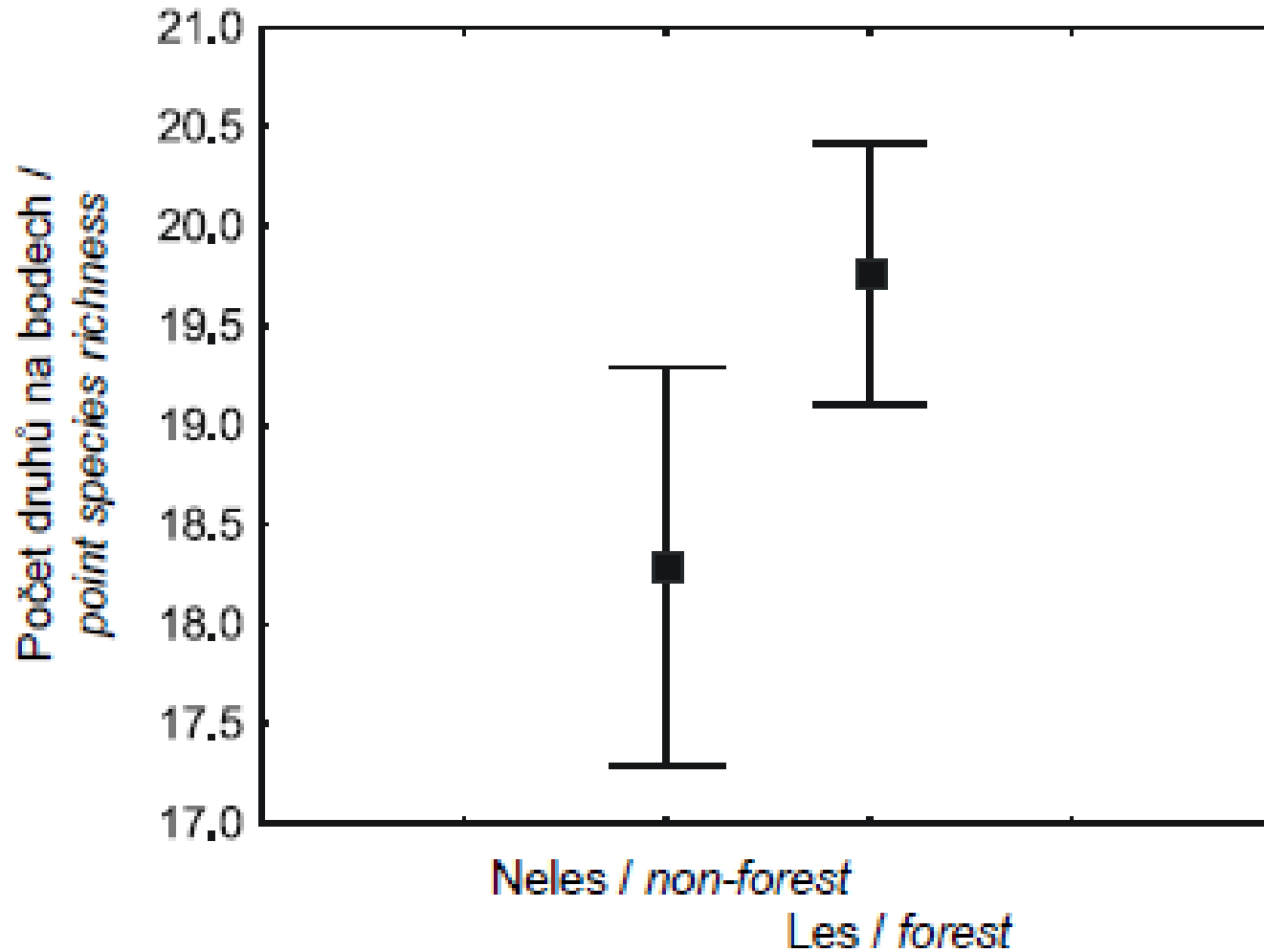

vliv potravní nabídky

Druhové bohatství lesních ptáků

Druhové bohatství lesních ptáků

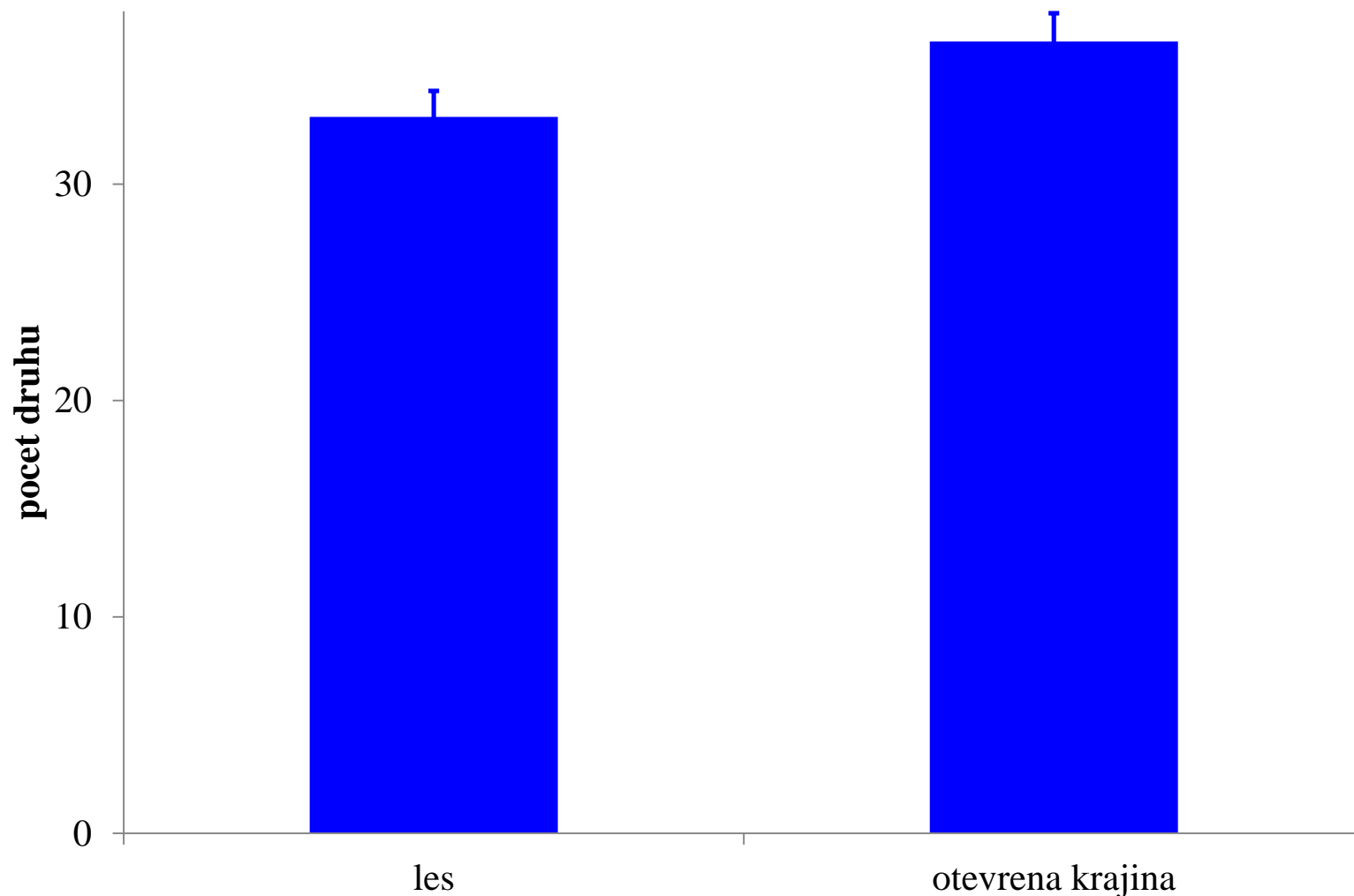

les má vysokou alfa-diverzitu

Druhové bohatství lesních ptáků

Druhové bohatství lesních ptáků

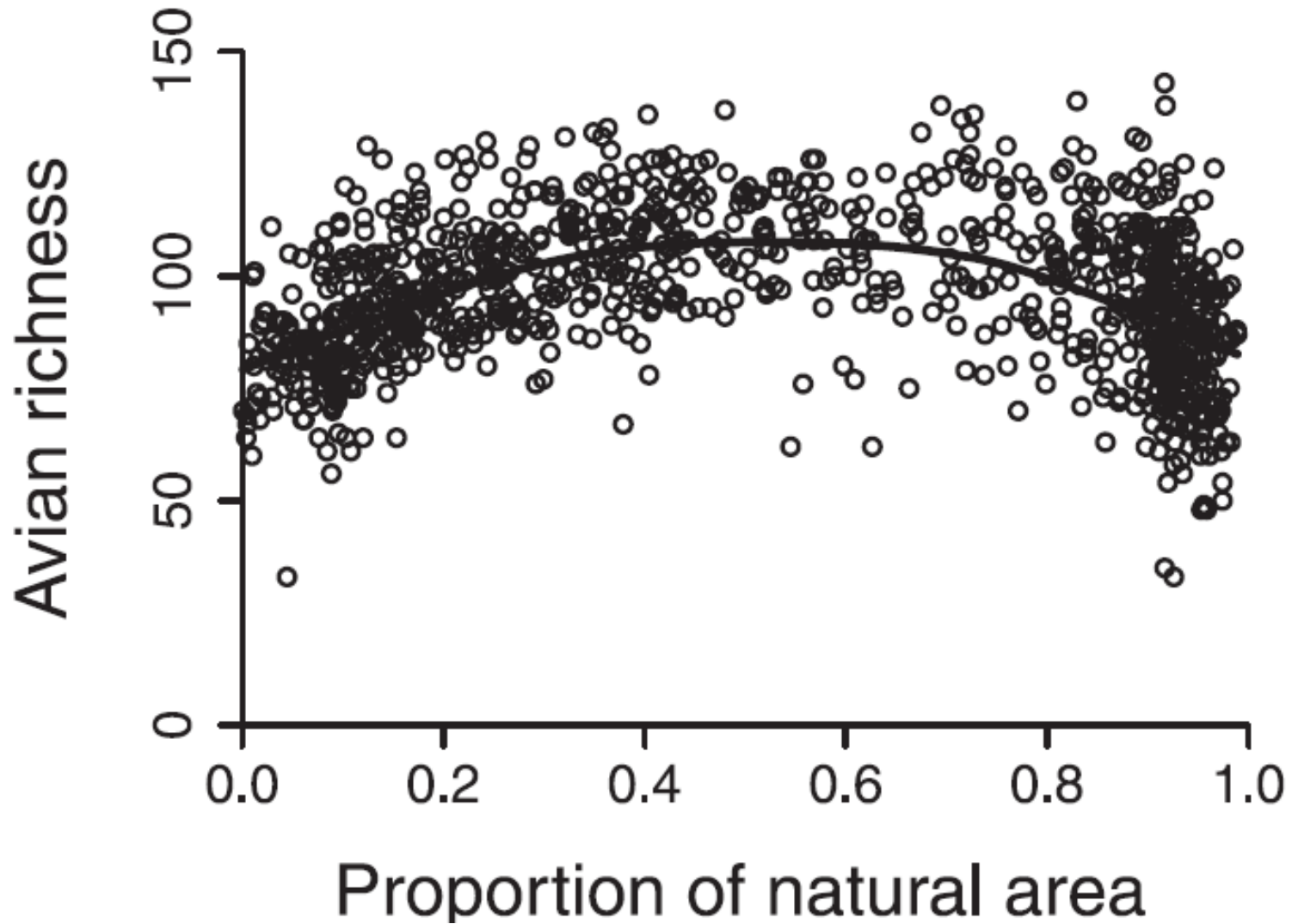

les má nízkou beta-diverzitu (i přes největší species pool)

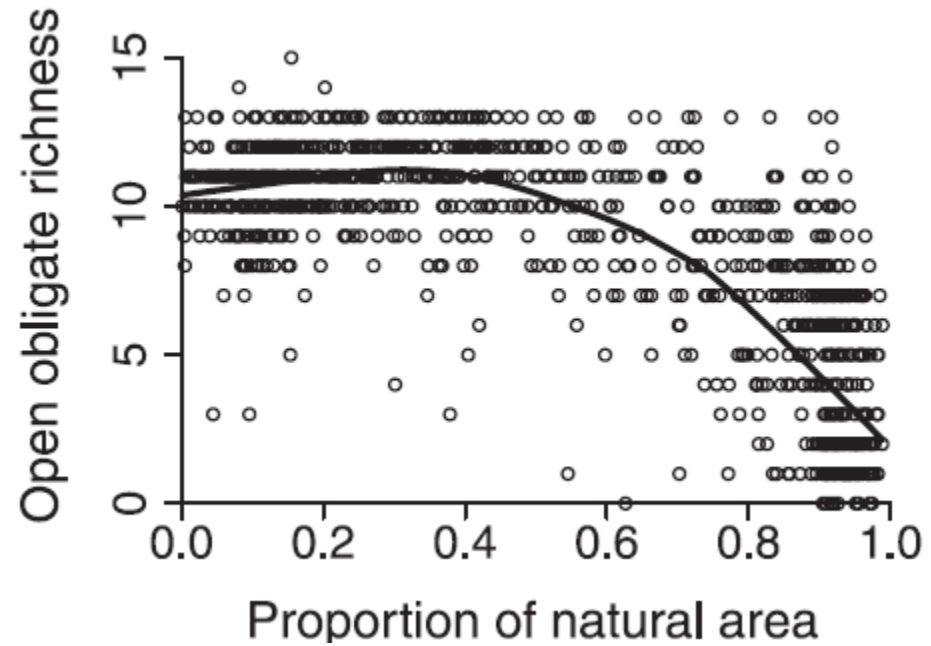
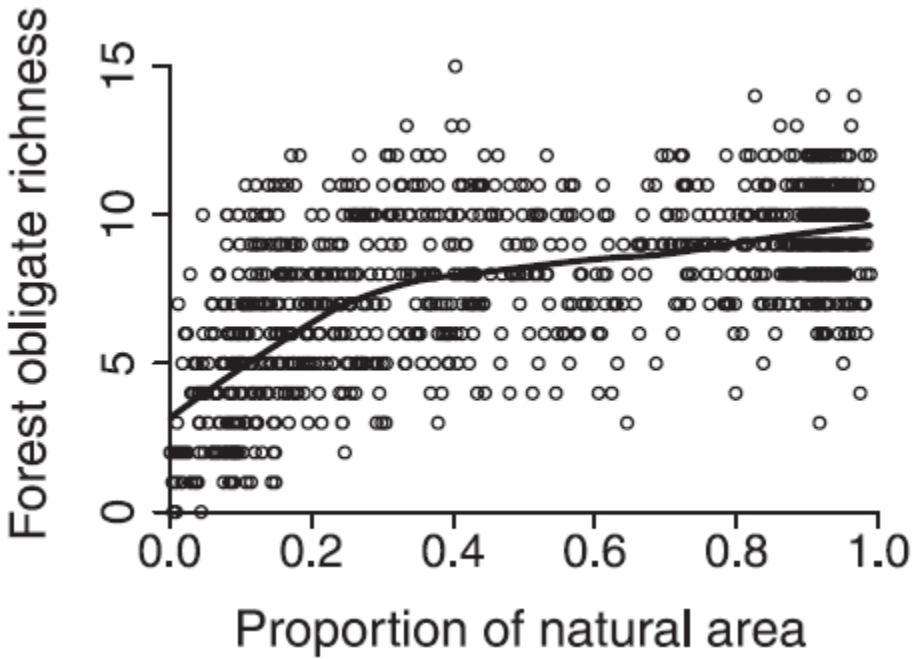
Druhové bohatství lesních ptáků

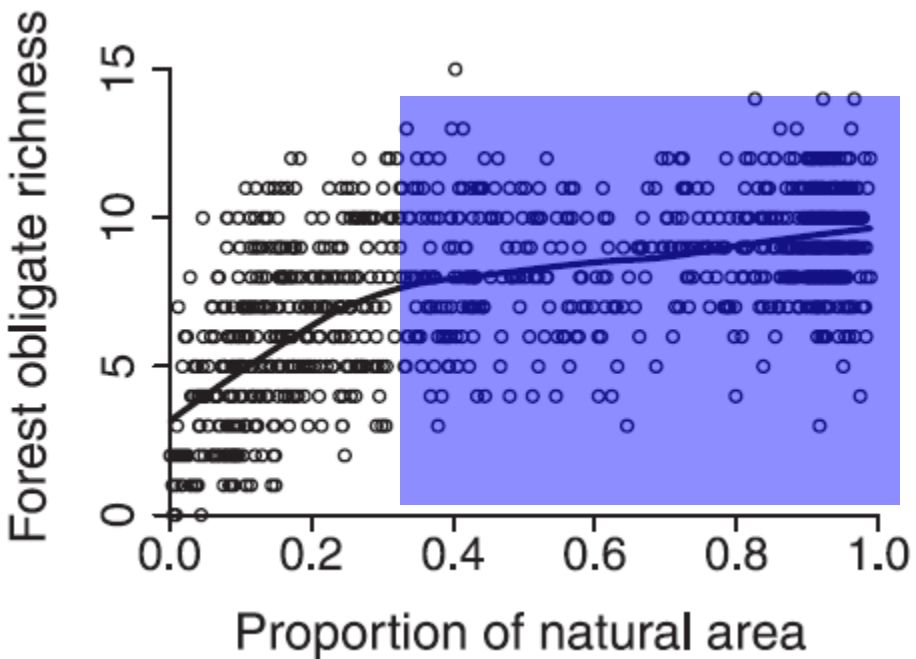
Druhové bohatství lesních ptáků

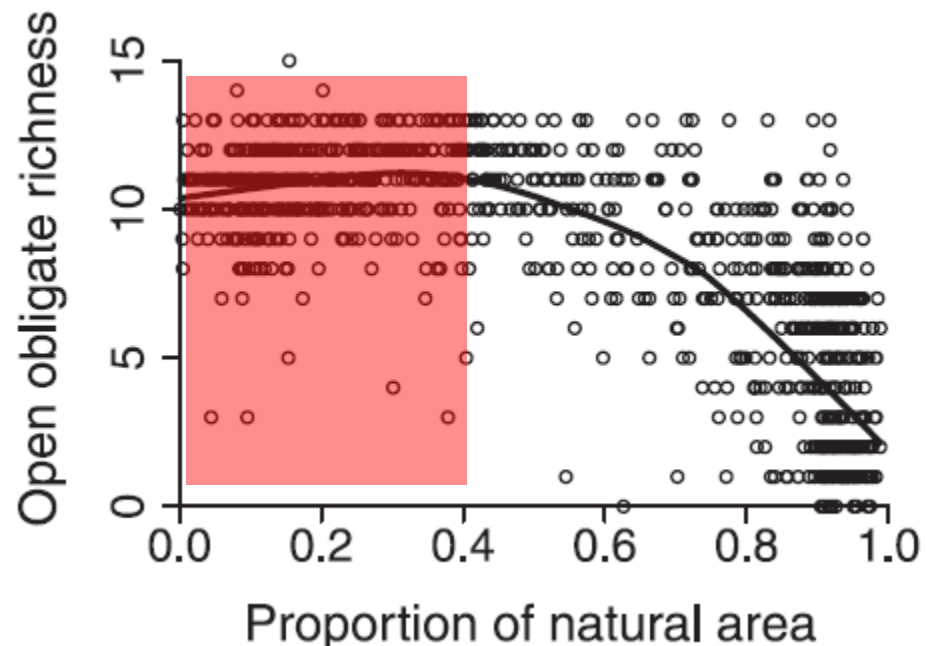
Druhové bohatství lesních ptáků

Druhové bohatství lesních ptáků

již od 30% zastoupení lesa = téměř úplné společenstvo lesních druhů

úplné společenstvo nelesních druhů potřebuje alespoň 60 % nelesa

Druhové bohatství lesních ptáků

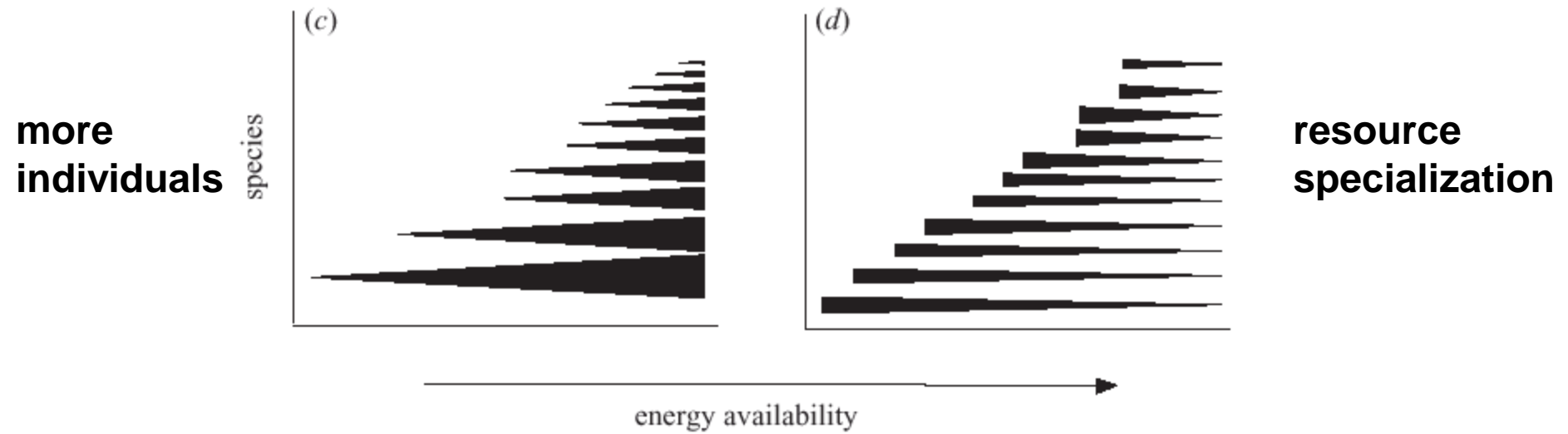

králíček obecný

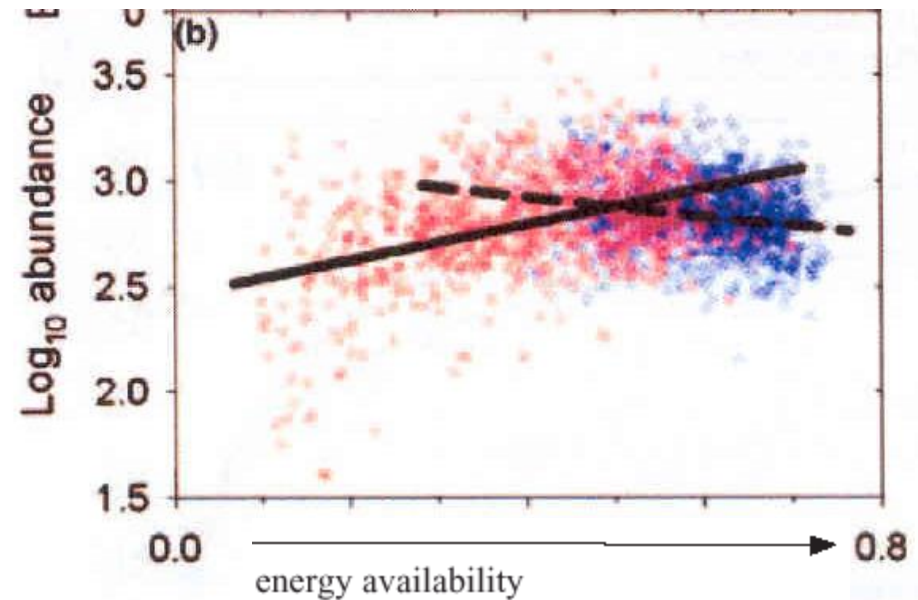
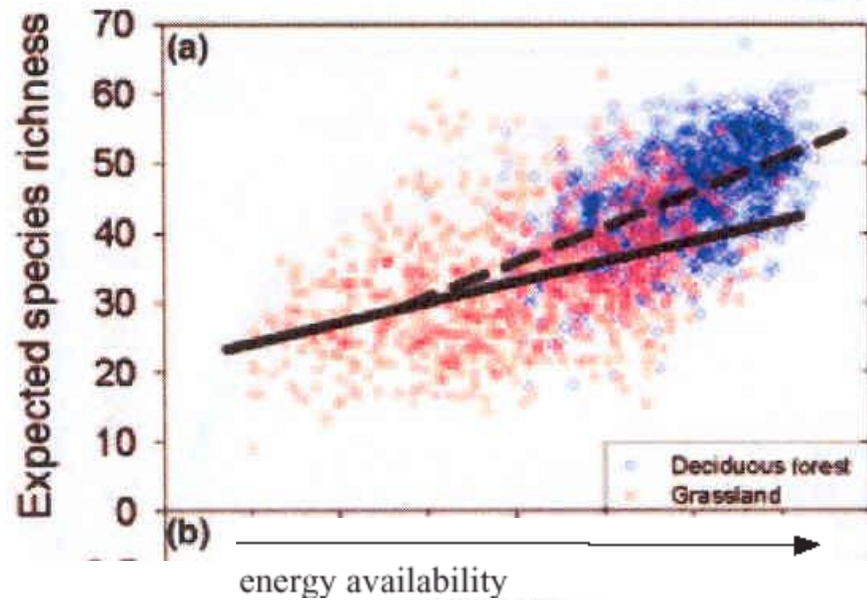

skřivan polní

Druhové bohatství lesních ptáků

Druhové bohatství lesních ptáků

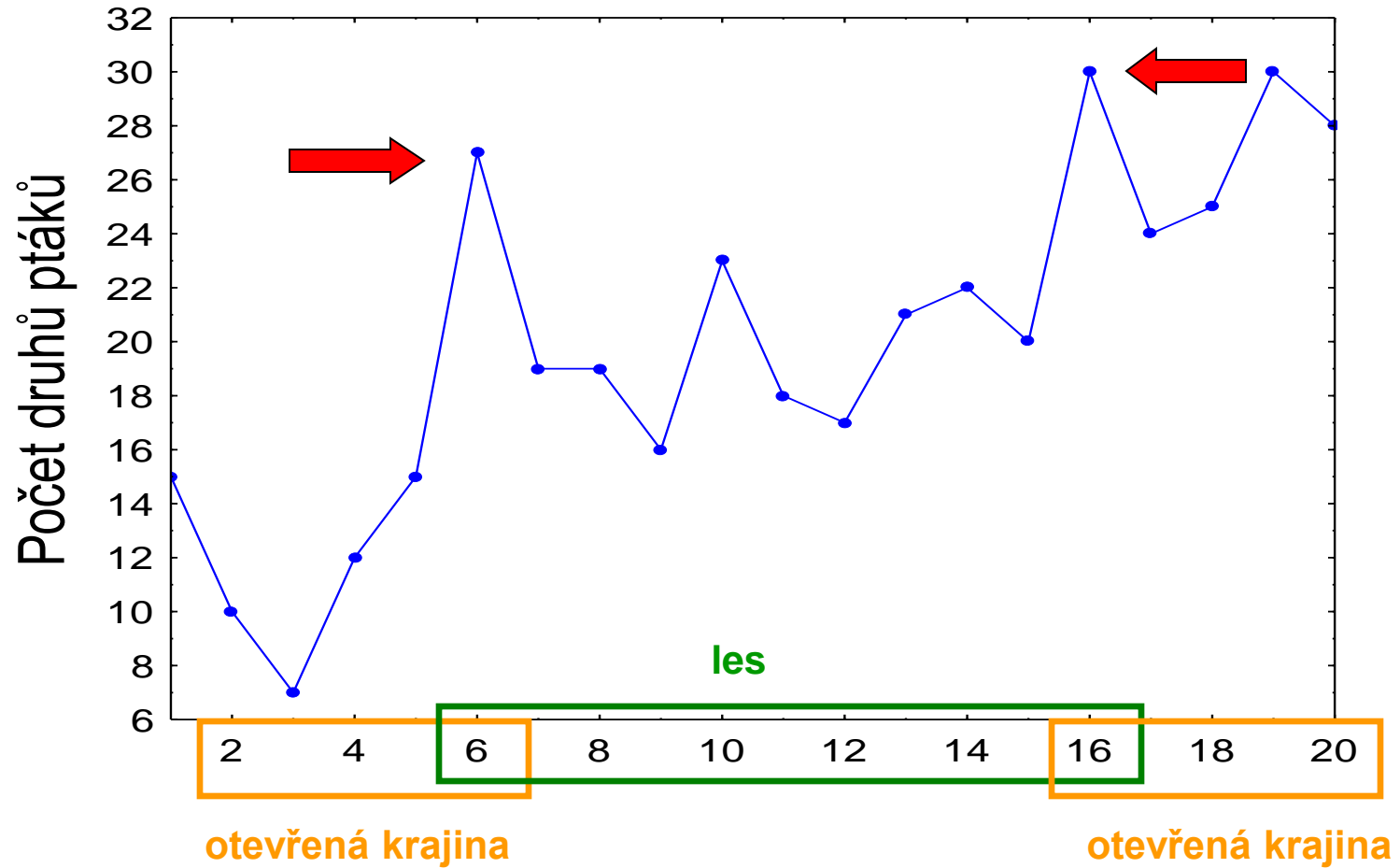
■ travní linie

• v prérii platí MIH

■ lesní linie

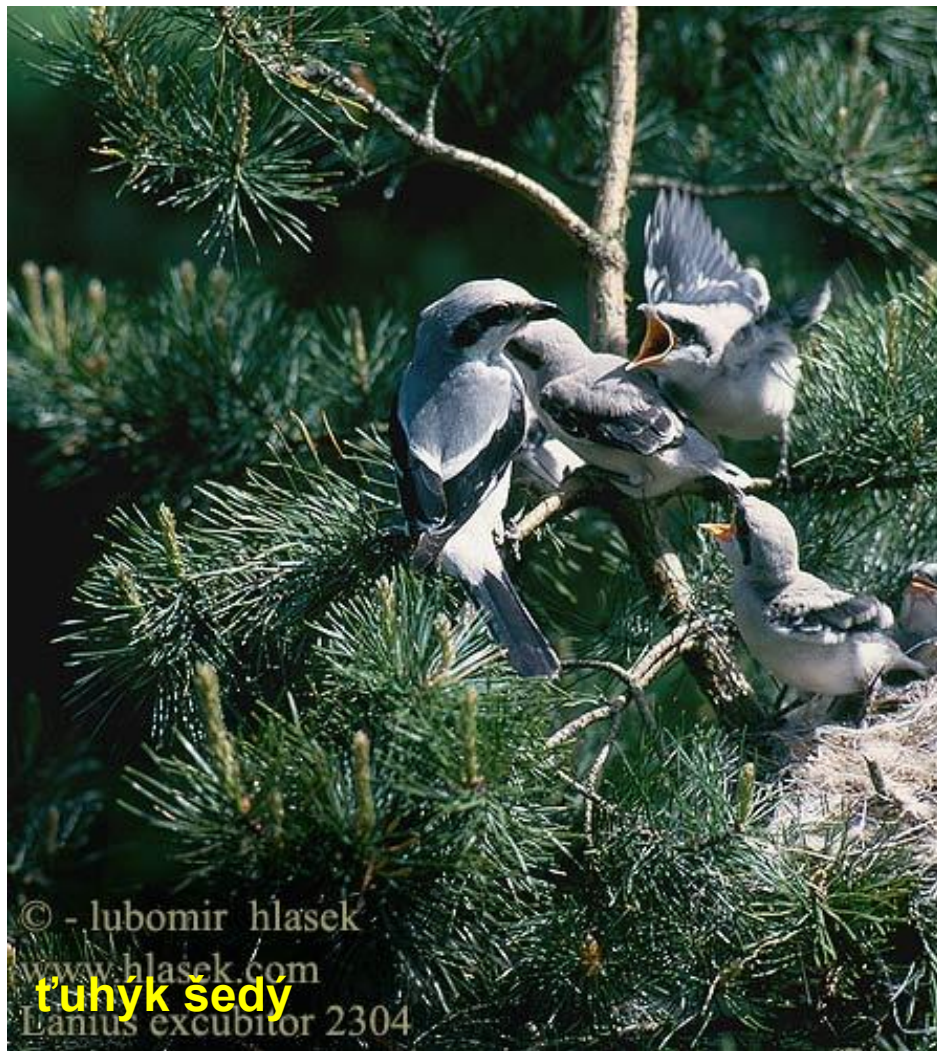
• v lesích RSH

Druhové bohatství lesních ptáků

lokální škála: míchání species pools
+ specialisté na ekoton

Druhové bohatství lesních ptáků

okrajový efekt: míchání species pools
+ specialisté na ekoton

Druhové bohatství lesních ptáků

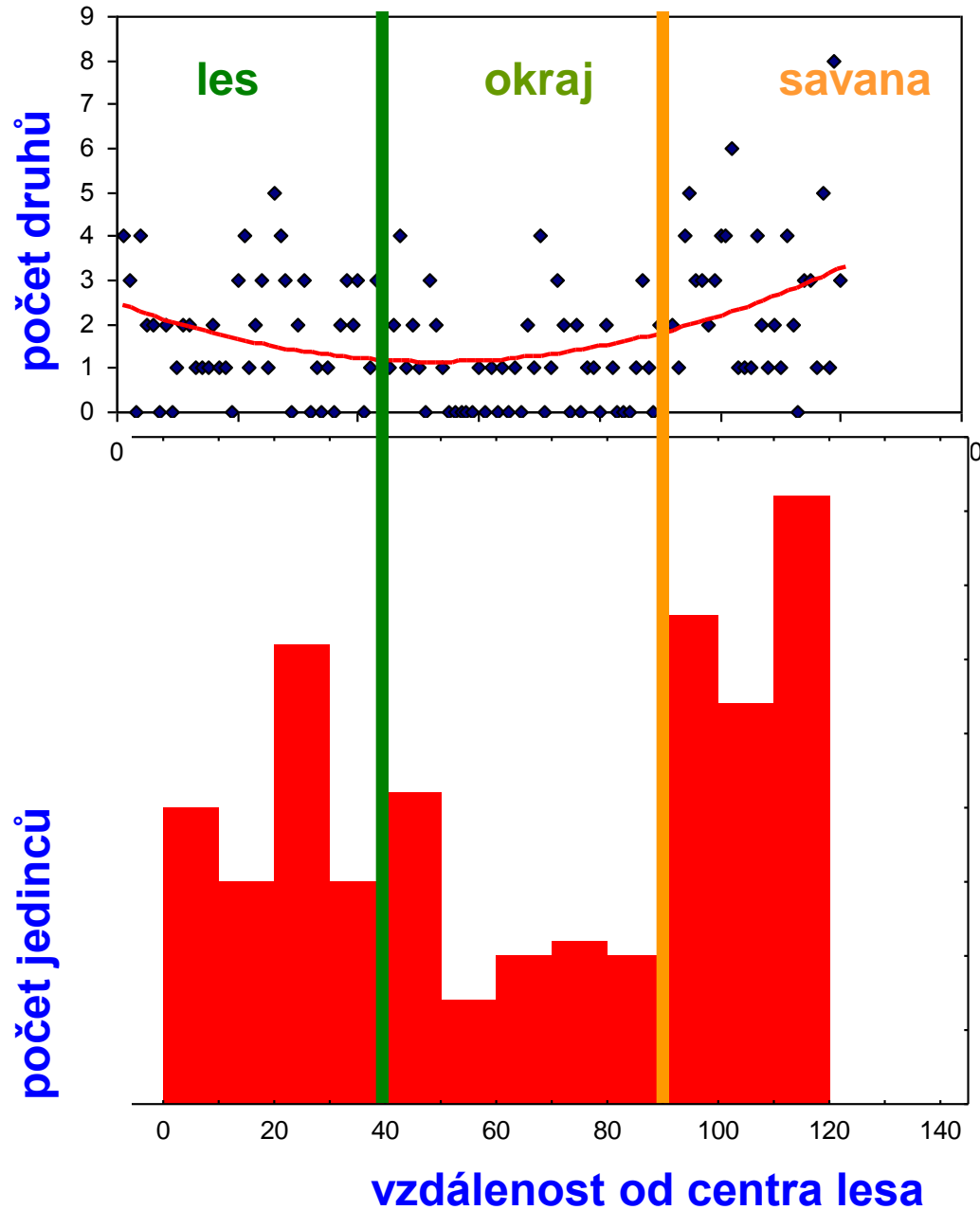
výzkum okrajového efektu v tropickém lese

Druhové bohatství lesních ptáků

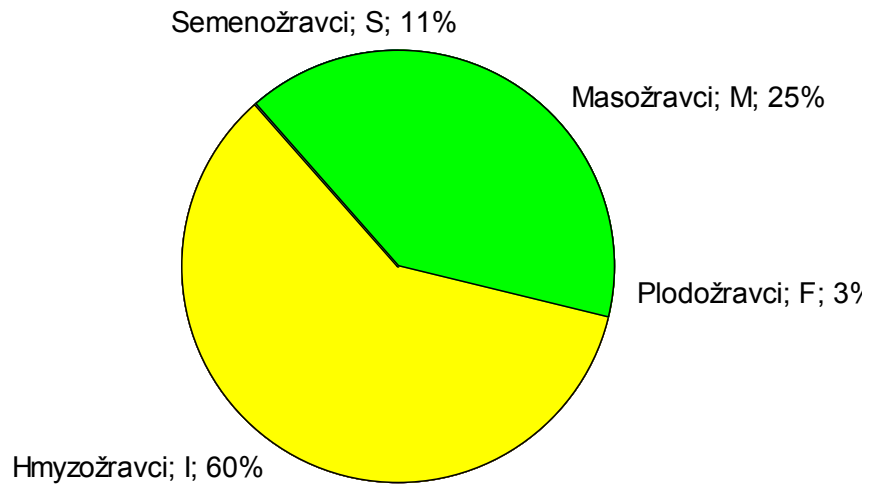

výzkum okrajového efektu v tropickém lese

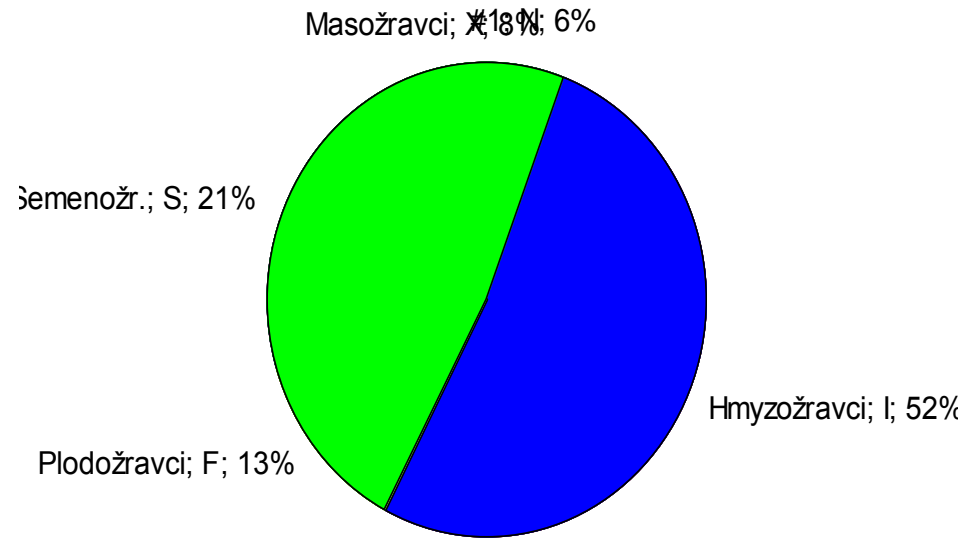
Druhové bohatství lesních ptáků

Životní styl lesních ptáků

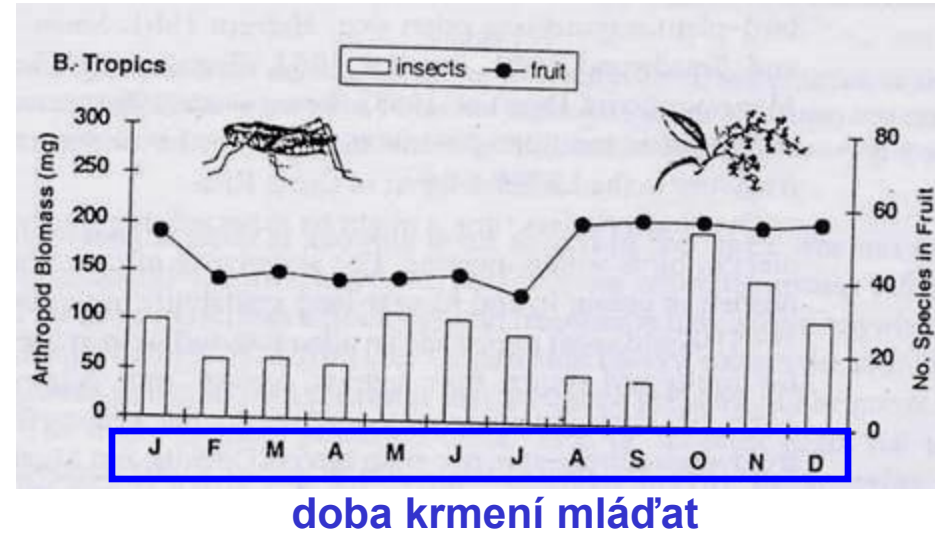
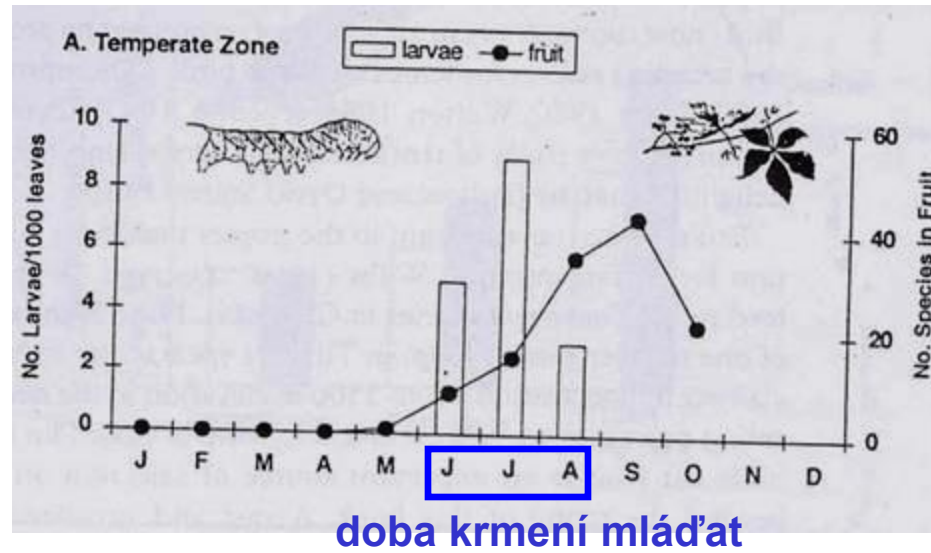

temperátní les

tropický les

Životní styl lesních ptáků

- u nás je na jaře hojnost hmyzu, ale jiných zdrojů málo

- v tropech je pořád hodně ovoce a pořád málo hmyzu

Životní styl lesních ptáků

temperátní insektivor

tropický insektivor

budníček lesní

pita

Životní styl lesních ptáků

temperátní frugivor

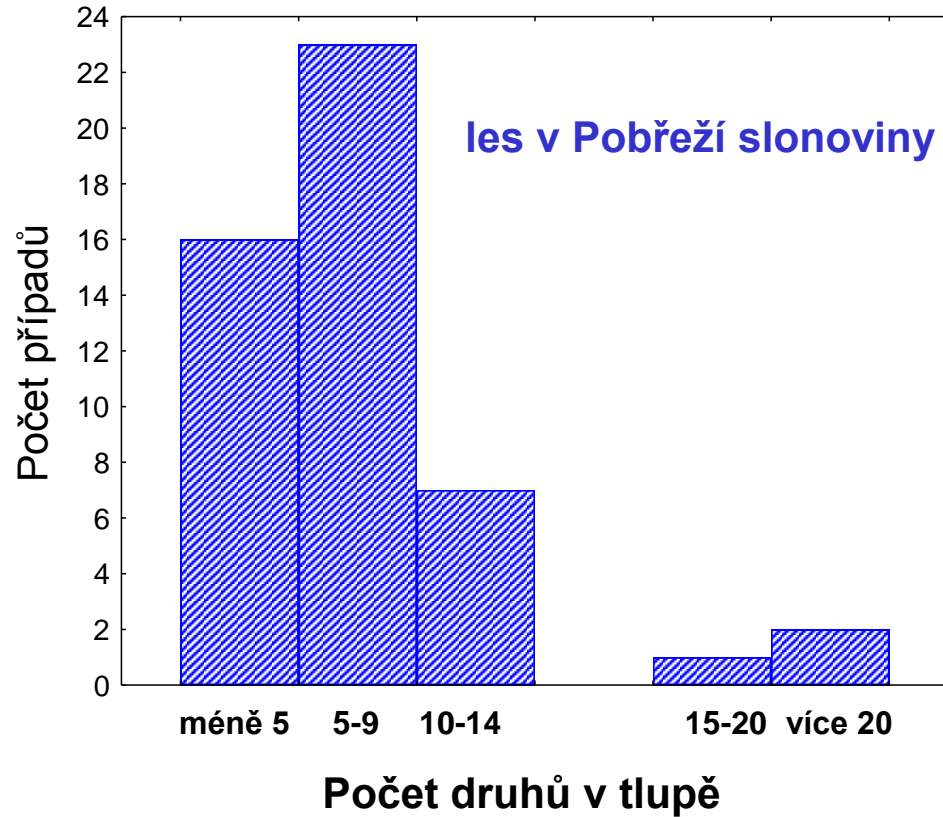
tropický frugivor

turako

Životní styl lesních ptáků

vícedruhové potravní tlupy

Je to odpověď' společnosti na:

- 1) vysoké riziko predace
- 2) omezenost potravních zdrojů

• mezidruhová kompetice je slabší než vnitrodruhová

je výhodnější družít se s druhými druhy než s vnitrodruhovými soudruhy

Životní styl lesních ptáků

vícedruhové potravní tlupy

náš les v zimě

strakapoud velký

mlynařík

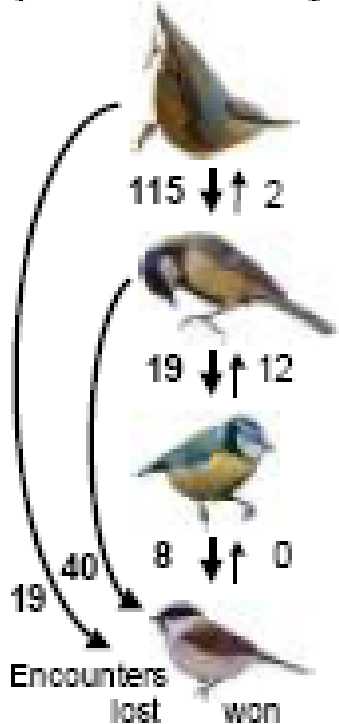
brhlík

- u nás se spolčují sýkorky a spol.

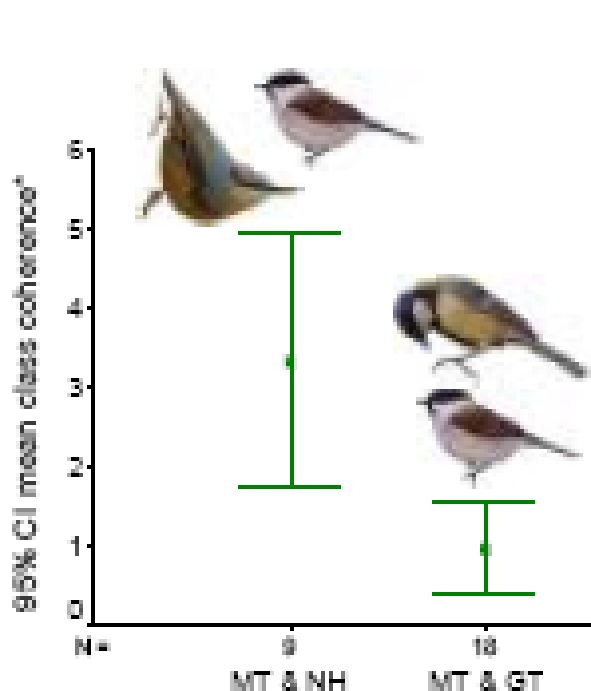
Životní styl lesních ptáků

vícedruhové potravní tlupy

Species hierarchy

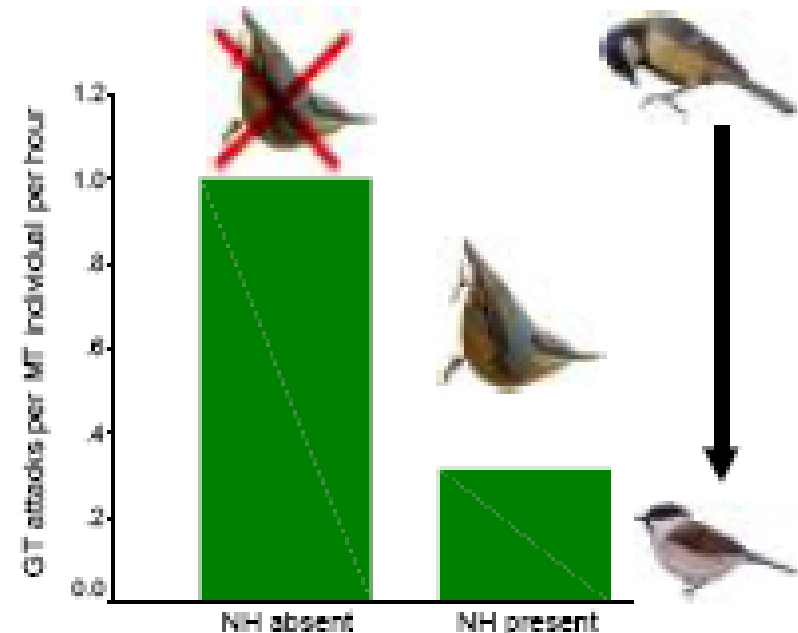

Coherence of heterospecific classes

ANN classes of Nuthatch and Marsh tit show higher coherence than classes of Marsh tits and Great tits (T-Test: $t = 3.78$, $df = 25$, $p = 0.01$)

Great tit attacks on Marsh tits while Nuthatches are present or absent

Marsh tits tend to be attacked by Great tits more often in 5 minute units, when Nuthatches are not present (U-Test: $N = 207$, $Z = -1.46$, $p = 0.14$, n.s.)

- **sýkora babka se do hejna připojí jen tehdy, pokud brhlík zmasí koňadru, která jinak babku vydrtí**

Životní styl lesních ptáků

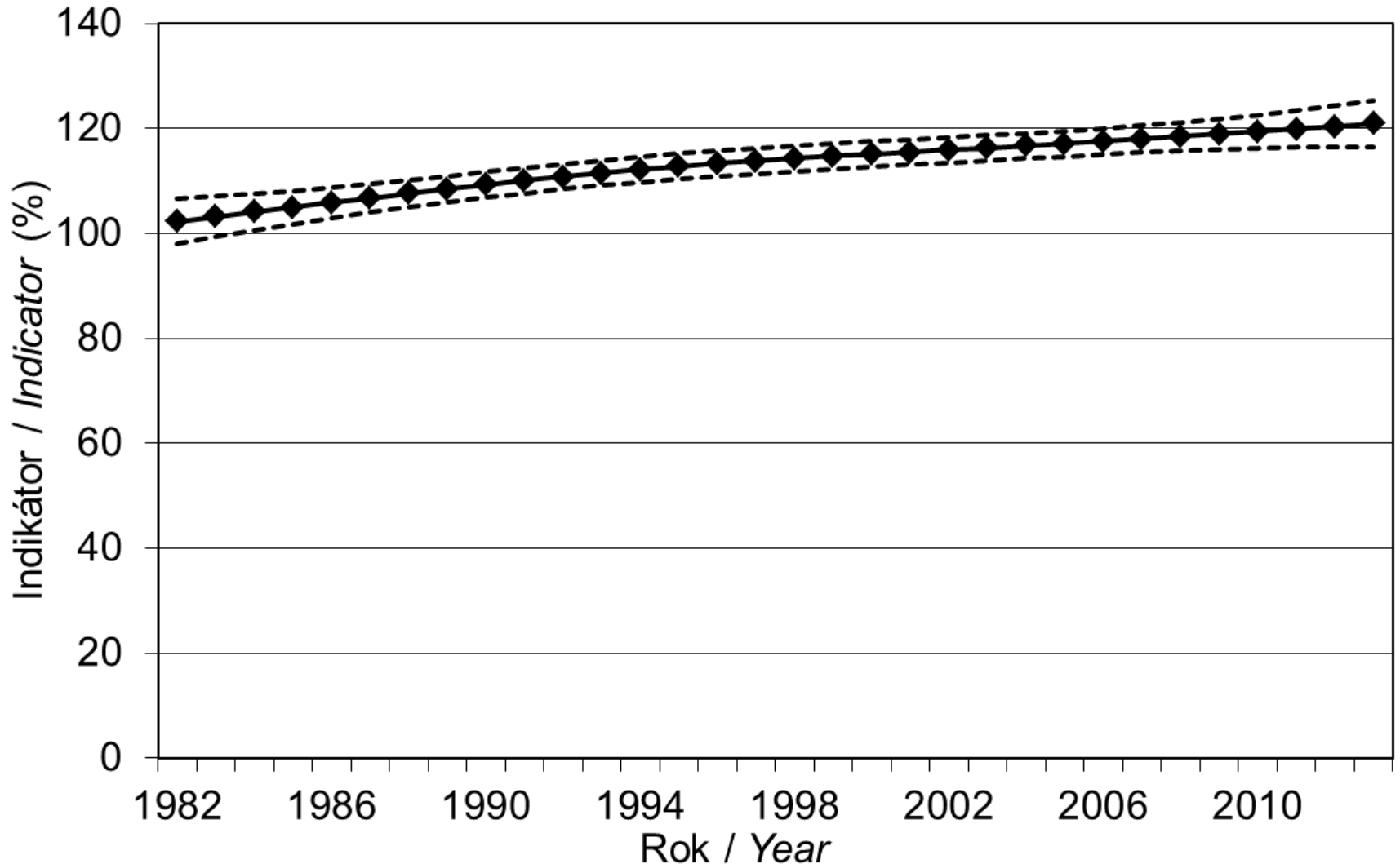
- dutinoví ptáci mají podstatně více mláďat než jinde hnízdící – proč?

- nižší riziko predace hnízda = možnost větší investice do současné reprodukce
- větší kompetice o vhodné prostory = množ se co nejvíc, dokud máš kde (a s kým)

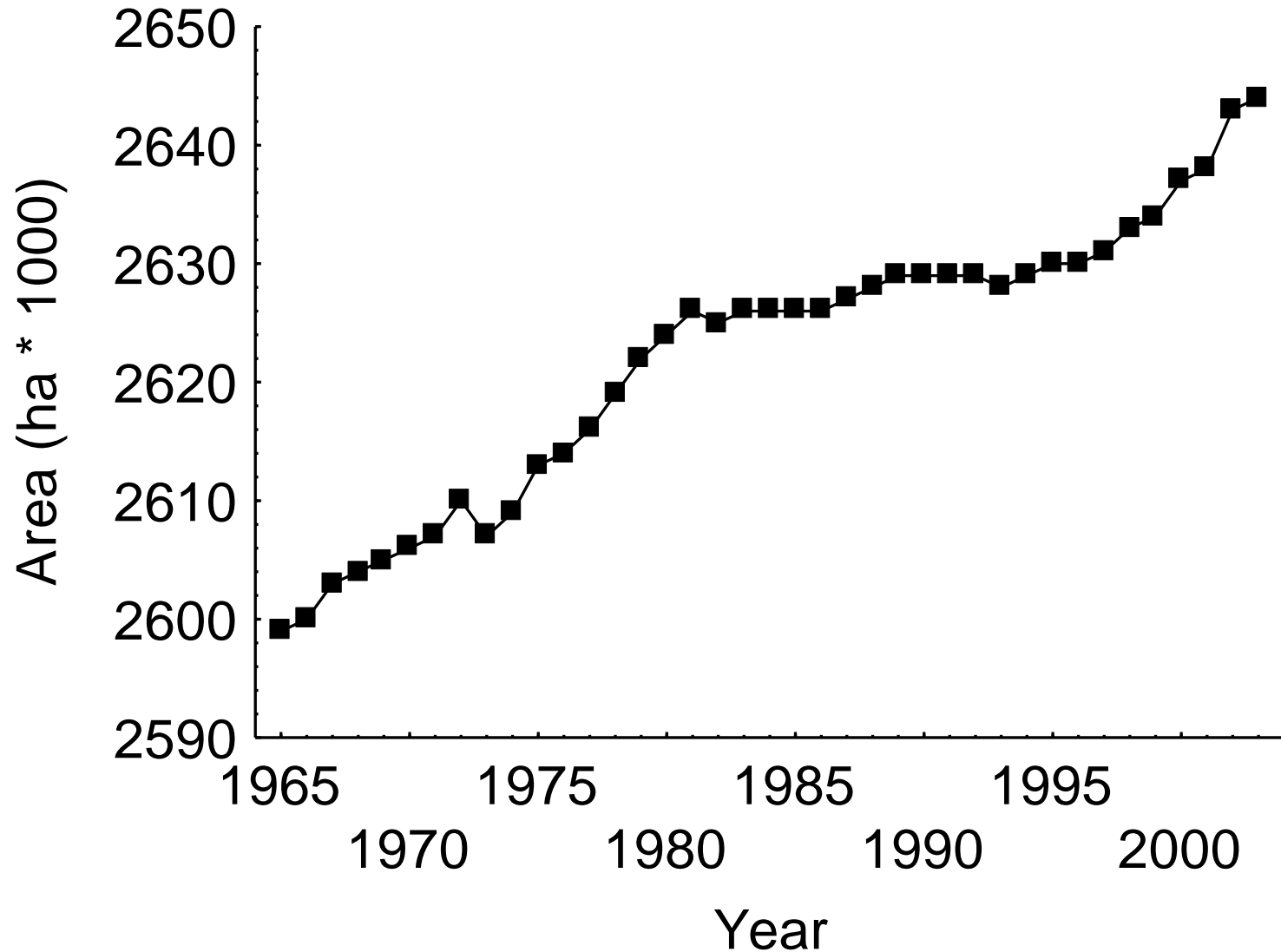
Jak si stojí lesní ptáci?

Les - všechny druhy / *Forest species - all*

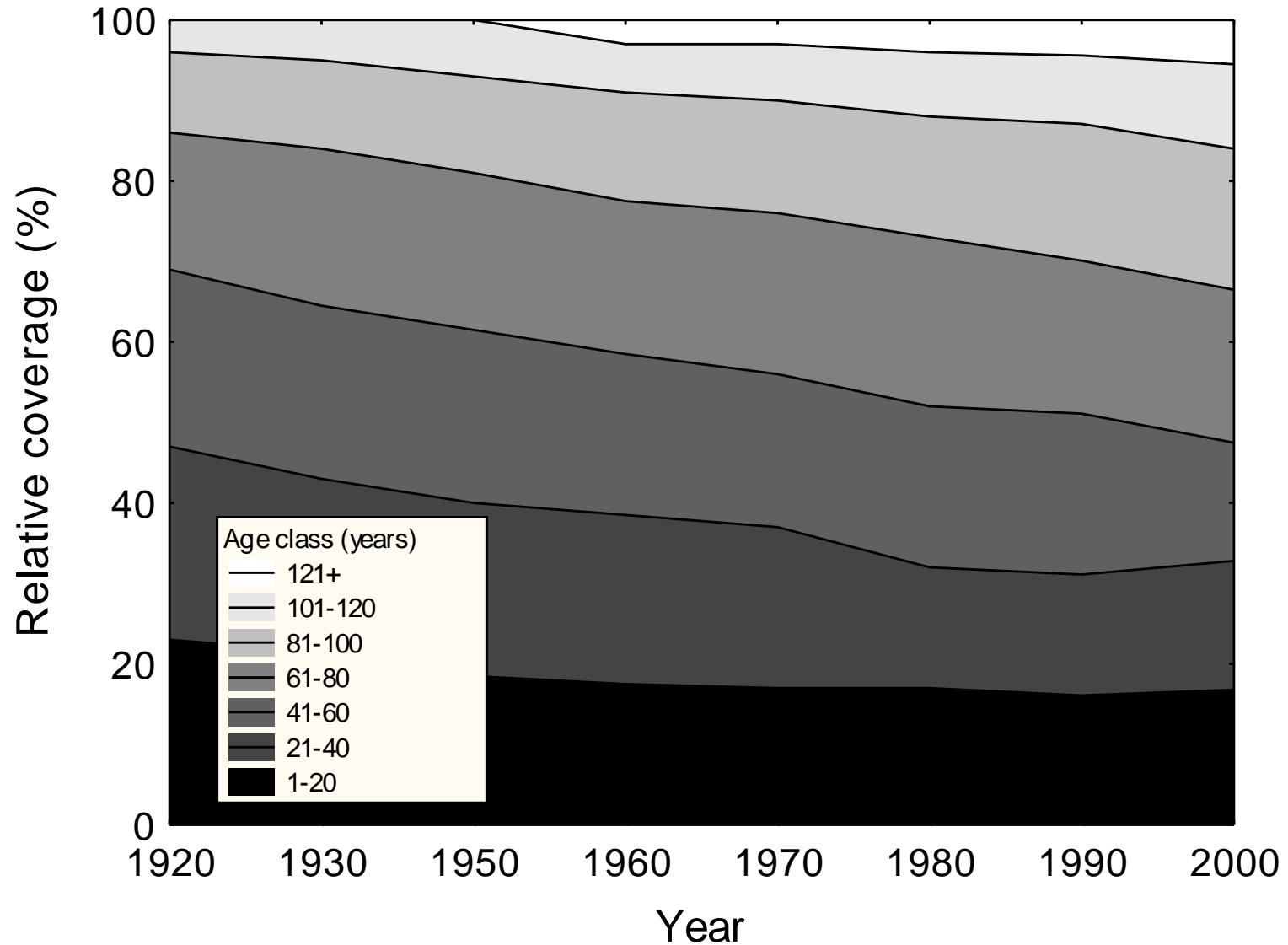
• početnost lesních ptáků u nás dlouhodobě roste...

Jak si stojí lesní ptáci?

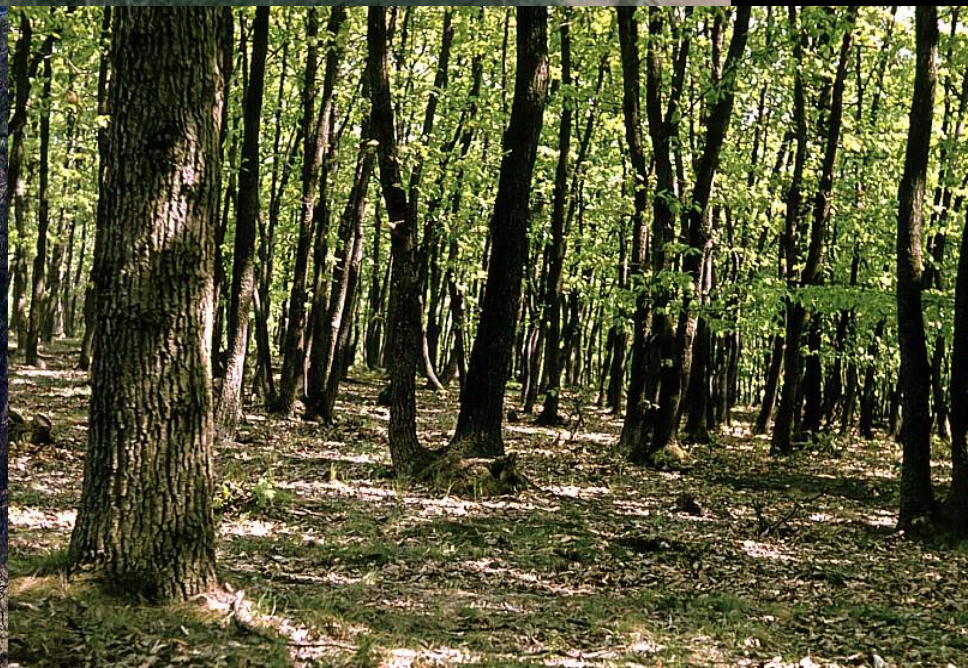
- ptáci asi reagují na rostoucí rozlohu lesa a/nebo...

Jak si stojí lesní ptáci?

... na změnu věkové struktury

Neolit skončil, zapomeňte!

Vymírající lesní ptáci v ČR

- přicházíme o druhy lesů-nelesů (pastevní, střední, pařeziny...)

Díky za pozornost!

**All correspondence to:
jirireif@natur.cuni.cz**

